

Cvilín

Nejromantičtější místo v kraji

Něco málo z historie Krnova a místa

Město Krnov se nalézá v Krnovské kotlině na sou-toku dvou řek, Opavy a Opavice. Nachází se ale také v objetí výběžků Nízkého Jeseníku. Dějiny města se začínají psát v 13. století, ale historie místa, kde Krnov leží, sahá mnohem dál. Vzhled krajiny ovlivnil skandinávský ledovec, který pokryl celé území a nad ním vyčnívaly pouze skalnatý vrchol Cvilína a Kostelecký vrch.

Díky archeologickým nálezům víme, že místo bylo osídlováno už v době kamenné, kdy lidé k výrobě nástrojů používali kámen. A právě na Cvilíně bylo nalezeno mnoho kamenných nástrojů. V mladší době kamenné sem přišli lidé z jihovýchodu, kteří se zabývali zemědělstvím. Pěstovali pšenici, chovali dobytek, lovíli a sbírali plodiny. Uměli vyrábět hliněné nádoby, tkát hrubé látky. Bydli v jednoduchých dřevěných chatách. Při archeologických výzkumech bylo na Cvilíně nalezeno dvanáct zastřešených obydlí. Doba kamennou vystřídala doba bronzová a následovala doba železná. Archeologické nálezy, jako měděné náramky, jantarové korálky, sekera, zbraně, ozdoby a další předměty jsou uschovány v krnovském a opavském muzeu. Podle nálezů je zřejmé, že na Cvilíně musela být významná dílna pro zpracování bronzu. Na Cvilíně se nachází archeologická památka výšinné sídliště a nedaleko zříceniny hradu Šelenburk směrem na Úvalno ji doplňuje významná archeologická památka – hradiště kultury lužické.

Vrch Cvilín jsou vlastně dva kopce. Jedná se o Přední Cvilínský kopec – Hradisko 441 m n. m. s poutním kostelem Panny Marie Sedmibolestné a kamennou rozhlednou. Na kopci se nachází nejvyšší bod Středoevropské nížiny. Německý název je Burgberg. Druhým kopcem je Zadní Cvilínský kopec – Šelenburk 423 m n. m., zde se rozkládá zřícenina hradu Šelenburk. Německý název kopce je Schellenberg.

Historie poutního místa je opředená pověstmi, jež sahají až do doby vlády Přemysla Otakara II. [1253–1278], kdy zde měl být uctíván obraz či soška Panny Marie. Kolují ovšem zvěsti, že už v době Keltů na vrchu vedle tryskajícího pramene byl nalezen obětní oltář a poblíž se nacházelo větší množství zvířecích kostí.

Když se setmí a nad Krnovem vyjdou první hvězdy, tak ta nejjasnější svítí nad Předním Cvilínským kopcem. Toho si všiml už koncem 17. století městský farář a kvardián minoritů Cornelius Ottweiler. Ten se rozhodl na tomto vyvýšeném místě postavit dřevěný kostelík, což se také podařilo v roce 1684. Kapli zasvětili Povýšení sv. Kříže a Bolestné Panně Marii. Oblibu získal kostelík díky obrazu Matky Boží Cvilínské od krnovského malíře Heinricha Teubera. Cvilínské poutě se staly vyhledávané a kostelík přestal stačit tisícům věřících. Proto byly učiněny roku 1721 kroky k postavení velkého zděného kostela.

1 Poutní kostel na Cvilíně

Stavba barokního chrámu probíhala v letech 1722–1728. Práci vedli místní stavitelé otec a syn Gansové. Na výzdobě chrámu se podílela řada krnovských mistrů malířů a sochařů. Fresková výmalba a výzdoba klenby je dílem brněnského malíře Františka Eksteina. Do nového kostela byl přenesen z dřevěného kostelíka obraz Panny Marie. Do dnešních dní prošel kostel několika opravami. Jeho silueta je vidět z širokého okolí. Poutní kostel s přilehlým areálem byl prohlášen v roce 2018 národní kulturní památkou České republiky.

Zajímavosti k poutnímu kostelu

Cvilínské zvony – největší a nejslavnější zvon, který byl v kostele umístěn v roce 1729, se jmenoval Taunerin podle štědrých dárců. Odlil jej opavský zvonář F. Stanke. Vážil téměř dvě tuny a na výšku měl 130 cm. Jeho zvuk byl slyšet až v Opavě. Během příštích let získal kostel další zvony. Po uzavření kostela v roce 1786 byl zvon Taunerin přemístěn na věž minoritského kostela v centru města. V roce 1917 byl bohužel odebrán pro válečné účely. Kostel na Cvilíně znovu otevřeli v roce 1795. Zvony, které zde zbyly, se roztavily při požáru v roce 1865. Do opravené věže byl v roce 1866 instalován malý radniční zvon. Tři nové zvony získal kostel hned v následujícím roce.

O popularitě Cvilína jako poutního místa svědčí počty věřících, kteří se účastnili slavnostních mší. Například slavnostního otevření kostela 8. září 1795 se účastnilo asi 20 tisíc věřících. Kostel se stal poutním místem pro věřící z rakousko-pruských hranic. Církev byla dokonce poctěna přítomností arcivévodky Karla, který Cvilín navštívil 3. září 1802.

Tři pohromy kostela – první pohromou bylo zrušení poutí a uzavření kostela z nařízení císaře Josefa II. v roce 1786. Před zbouráním ho zachránili čtyři krnovští měšťané. Aby kostel mohl být znovu otevřen, muselo dojít k založení kolonie Mariánské Pole. Druhou pohromou byl v roce 1865 požár, který kostel zachvátil od nedaleké stodoly. Tehdy kostel přišel o obě věže. A třetí pohromou byla druhá světová válka, kdy do kostela pronikla letecká puma. Došlo k poškození levé věže, klenby s historickými freskami, podlahy a krypty. K rekonstrukci došlo v letech 1946–1947. Fresky byly nahrazeny kopiemi Otty Stritzka podle dochované fotodokumentace.

Věžní hodiny byly v roce 1933 renovovány. Číferník z pravé věže byl rozebrán, jeho průměr byl 2,90 m. Po důkladné rekonstrukci byl opět vrácen zpět na věž. Na kostele se nachází ještě jedny hodiny, a to sluneční. Najdete je na zadní straně, ve směru od poutního domu sv. Josefa.

Tři hostince na Cvilíně – pro potřeby poutníků povolil městský úřad v roce 1729 stavbu hostince na kopci. Podmínkou bylo umístění, a to nejméně 70 kroků od kostela, a neprovádění komerčních aktivit během konání náboženských obřadů. V roce 1932 byly na Cvilíně již tři hostince.

2 Křížová cesta

Křížová cesta byla zbudována na Cvilíně již v roce 1693. Vedla od paty kopce k nově vybudovanému kostelíku. V roce 1720 došlo také k vybudování čedičového schodiště. Po zrušení kostela v roce 1786 bylo schodiště odkoupeno obyvateli města pro stavební účely.

Nová křížová cesta byla vystavěna kolem kostela na Cvilíně v roce 1847. Jedná se o 13 malých empírových kaplí a jednu velkou trojdílnou, která byla postavena v roce 1729 Georgem Friedrichem Gansem pravděpodobně v místě, kde stával dřevěný kostelík z let 1683–1684. Všechny kaple byly vyzdobeny obrazy z Pašijových scén malovanými na plechu od Antona Sperlicha. Dnes se v kaplích nachází pouze reprodukce obrazů. Ty původní, přestože přečkaly obě světové války, nakonec byly odcizeny a skončily ve sběru. Křížovou cestu doplňují před kostelem stojící mramorový kříž z roku 1843 a mramorová socha Panny Marie z roku 1848. V letech 2007–2008 byly kaple opraveny.

3 Cvilínské schody

O jejich výstavbu se zasloužil krnovský kaplan Edmund Friedel, na jehož podnět poutníci při cestách do kostela vlekli nahoru těžké kameny na stavbu schodů. Budování schodiště trvalo celých 10 let. Upomínkou na tento čin je pamětní deska, která se nachází vlevo na vrcholku schodiště. První stupeň nového schodiště byl položen 30. června 1869. Schodiště má celkem 218 stupňů z hrubozrnné žuly, první stupeň je z rázovského čedičového tufu. Schodiště je rozděleno do 26 částí, oddělených odpočívadly. Přibližně uprostřed stojí po pravé straně novogotická kaple se zvonící, která byla zřejmě postavena zároveň se schodištěm v souvislosti s rekonstrukcí kostela a úpravou celého areálu po požáru v roce 1865.

4 Poutní dům sv. Josefa

V letech 1994–1996 byl postaven na Cvilíně poutní dům sv. Josefa, jako zázemí pro kostel a jeho duchovní správu a také jako útočiště pro řeholníky.

5 Obrova stopa

Mezi památníkem a poutním kostelem se nachází obrova stopa, což bylo původně okrasné jezírko. Bohužel se nám k němu nedochovaly žádné další informace.

6 Slezký památník

Mnoho návštěvníků Cvilína zaujme torzo památníku nedaleko kostela. Jedná se o památník věnovaný třem slezkým sudetoněmeckým básníkům, byli to Viktor Emanuel Heeger, Eduard Schon-Engelsberg a Bruno Hanns Wittek. Památník byl slavnostně odhalen v roce 1936. Jeho autorem byl sudetoněmecký sochař Josef Obeth, který patřil k významným umělcům známým také v Praze a Vídni. Umístění pomníku na dnes již zaniklém vyhlídkovém místě navrhl architekt Oskar Wittek. Po roce 1945 byly busty odstraněny a z památníku se dochovalo pouze torzo. Svě nové uplatnění již nenašel.

7 Hřeben Cvilína

Na Cvilíně můžete narazit na Hřeben Cvilína. Jedná se o tvorbu anonymního krnovského umělce, který obohatil vrch Cvilín o své dílo v roce 2016. Hřeben se nachází nedaleko rozhledny.

8 Klášter Salvátor a kapličky

Na úbočí Cvilína se nachází také klášter Salvátor. Nechali ho postavit Salvatoriáni, kteří přišli do Krnova v roce 1902. Nejdříve bydleli pouze v pronajatém bytě, ale v roce 1904 získali pozemek na Cvilíně nedaleko poutního kostela. Při koleji byla postavena také velká kaple, zasvěcená Božskému Srdci Páně. Bohoslužby, které se zde konaly, byly hojně navštěvovány. V době totality byla kolej zabráná a byl v ní učňovský domov. Nyní v ní provozuje Charita Ostrava domov pro osoby se specifickými potřebami. Nedaleko Salvátoru se nachází dvě kapličky. Jedna je volně přístupná kolemjdoucím a druhá je součástí oplotěného soukromého pozemku, který se nachází pod klášterem.

9 Rozhledna na Cvilíně

Na severním svahu Předního Cvilínského kopce byla v letech 1902–1903 vystavěna válcovitá kamenná rozhledna, zakončená vyhlídkou s cimbuřím, podle projektu Ernesta Latzela. Na vrchol vede kamenné venkovní schodiště a vnitřní dřevěné. Původně byla její horní část zakončena věžičkou s vřetenovým schodištěm, která umožňovala rozhled do okolí z místa o pět metrů vyššího, než je stávající vyhlídková plocha. Tato excentricky umístěná věžička výrazně narušovala statiku rozhledny, a proto muselo dojít k jejímu snížení na současnou úroveň. Rozhledna vznikla na základě iniciativy Moravskoslezského sudetského horského spolku, města a za podpory knížete Jana II. z Lichtenštejna. Při otevření 11. června 1903 dostala název podle bohatého mecenáše – Lichtenštejnova. Výška rozhledny je 25 metrů. Celková rekonstrukce rozhledny se uskutečnila v letech 2020–2021.

10 Střelecký dům

Na úpatí Cvilína stával od roku 1754 střelecký dům. Jednalo se o již druhý v pořadí. První se nacházel na konci Staré ulice. V roce 1799 byl dům přestavěn na jednoposchoďový. Konaly se zde schůze, hostiny, hrálo divadlo. Když svou velikostí nestačil, byl zbourán. Na stejném místě byl v letech 1907–1908 vystavěn větší se zahradou a vstupní branou, a to podle návrhu krnovského rodáka, předního evropského architekta Leopolda Bauera. Stavitelem byl Josef Hartel. Jedná se o honosnou budovu se šikmou střechou. Na severní straně se nachází podloubí a dlouhý balkon. Ve štítu stojí sochy středověkých střelců v životní velikosti. Kromě soutěží v přilehlé zahradě se v domě konaly večírky místní honorace. Během druhé světové války byl v domě hospic. Po roce 1945 byl dům zkonfiskován a o pět let později se z něho stal Dům pionýrů a mládeže. Od roku 1989 došlo několikrát ke změně názvu, nyní nese název Středisko volného času Krnov.

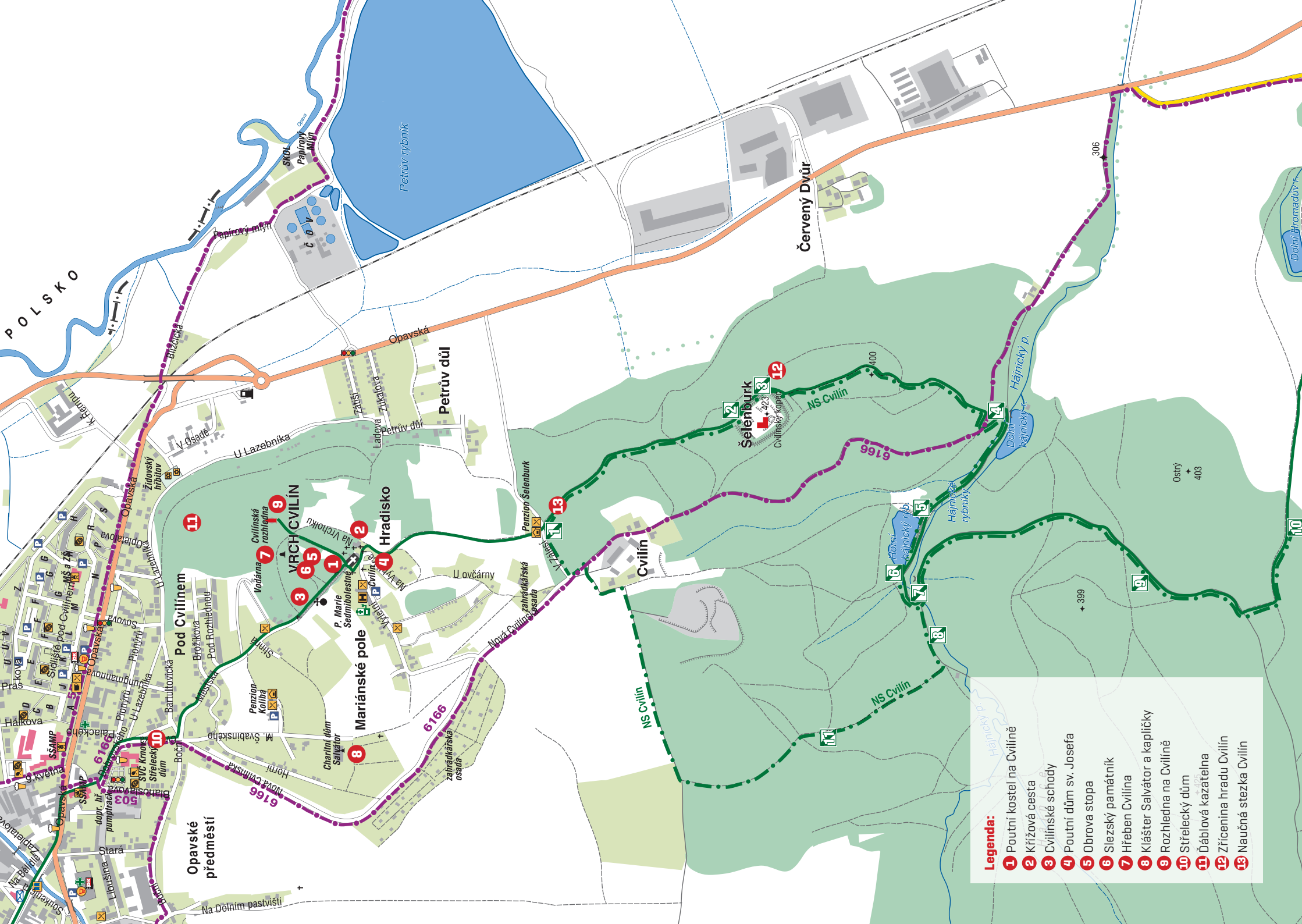
Popraviště

Na úpatí Cvilína stálo ve 14. století městské popraviště, kde bylo stínadlo, šibenice a mrchoviště. Kat totiž nebyl jen mistr popravčí, ale zároveň i ras, který likvidoval uhynulá zvířata. Popraviště se nacházelo nad koncem dnešní Bartultovické ulice až do konce 18. století.

11 Dáblova kazatelna

Dáblova kazatelna je lidový název pro skalní útvar na vrcholu severní strany Předního Cvilínského kopce. Název upomíná na pověst, která byla šířena v 17. století minority k podpoře jejich rekatolizačních snah.

Legenda:

- 1** Poutní kostel na Cvilíně
- 2** Křížová cesta
- 3** Cvilínské schody
- 4** Poutní dům sv. Josefa
- 5** Obrova stopa
- 6** Slezský památník
- 7** Hřeben Cvilína
- 8** Klášter Salvátor a kapličky
- 9** Rozhledna na Cvilíně
- 10** Štrelecký dům
- 11** Ďáblova kazatelna
- 12** Zřícenina hradu Cvilín
- 13** Naučná stezka Cvilín

12 Zřícenina hradu Cvilín

Hrad Cvilín, zvaný také Lobenštejn nebo Šelenburk, byl zbudován českým králem nejspíše v průběhu 2. čtvrtiny 13. století v místě staršího pravěkého hradiska. Vynikající poloha hradu dovozovala jak kontrolu důležité stezky probíhající údolím podél řeky Opavy do Krnova a dále do Slezska, tak i širokého okolí. Tvar hradu je pravidelný, téměř čtvercový. V jižním koutě nádvoří hradu stojí 8,5 m vysoké torzo mohutné válcové věže o průměru 14 m – největší v české části Slezska. Přístup do hradu byl veden mostem přes příkop. První písemná zpráva vztahující se k hradu pochází patrně z roku 1253, kdy je zmiňován Jindřich z Lobenštejna. Následně se stal majetkem opavských Přemyslovců a ti ho přes různé zástavy a prodeje udrželi až do roku 1474, kdy byl dobyt vojsky uherského krále Matyáše Korvína. Hrad však i nadále zůstal sídlem zeměpána a správy Krnovska. Mezi léty 1493–1521 byl opraven a přestavěn Jiřím ze Šelmburka [německy: Georg von Schellenberg, odtud název Šelenburk]. Znovu byl přestavěn v roce 1530 Jiřím Hohenzollernem z Ansbachu. Definitivně byl opuštěn po třicetileté válce a nezadržitelně chátral.

Další osudy hradu:

- Hradní zdivo bylo využito ve 20. letech 19. století pro stavbu císařské silnice Krnov – Opava.
- V letech 1932–1945 probíhaly na zřícenině průzkumné a záchranné stavební práce, které prováděl krnovský stavitel a archeologický nadšenec a badatel Gustav Adolf Horný.
- V letech 1998–2020 Lesy ČR zarostlou zříceninu citlivě vyčistily od náletových dřevin.

!
Pohyb v areálu zříceniny je na vlastní nebezpečí. Vstup na pozůstatky hraděb je zakázán.

Pověst: CVILÍNSKÝ POKLAD

Na Zadním Cvilínském kopci jsou prý dosud, přikryté troskami hradu, nesmírné poklady. Jejich původ je podle pověsti nekalý. Pro svou dceru je nastřádal loupeživý rytíř. Lup však jeho dceři nepřinesl mnoho štěstí. Zůstala zakletá mezi hromadami zlata, stříbra a diamantů. Vysvobodit ji může pouze ten, kdo přenocuje na hradě po tři noci. Tomu případně také celý cvilínský poklad.

Koncem osmnáctého století se o to pokusil mladý řemeslník Teodor. Jednoho večera se vydal na hrad, usadil se ve strážní věži a čekal na příšery, jimž musí tři noci čelit, aby zakletou rytířovu dceru vysvobodil. Až do rána se ovšem nic nestalo. Druhého večera se opět vydal k hradu. Zdálo se mu, že je ve zřícenině rušněji než minulé noci. K hradu se vydal i třetí noci. Očekával, že poslední noc bude nejtěžší. Hrůzy, které ho čekaly, předčily všechno, co si byl kdy schopen představit. Teodor byl tak vyděšený, že se vypotácel ven ze zříceniny a pádil ke Krnovu. Svůj pokus o získání pokladu už nikdy neopakoval.

Rytířova dceru zůstala podle všeho nadále v troskách hradu se sovami a různou havětí a její bohaté věno prý dosud čeká na svého objevitele.

Z krnovských pověstí:

ČERNÁ SMRT

Krnovský pán byl samotářský, podivínský člověk, který se o své statky a veřejné záležitosti moc nestaral a ze všeho nejraději vyjížděl na lovy nebo se sám toulal po okolních lesích, kde často zůstával až do pozdní noci.

Jednou pozdě večer vystoupal k rozvalinám Cvilína. Když prošel pod klenutím brány, strnul překvapením. Udiveně se zahleděl na nádvoří, kde se páslo stádo bílých koní. Na mlžných koních seděly postavy v tmavých kápích.

Krnovský pán se snažil ke stádu nepozorovaně přiblížit, ale kameny, kterých se chtěl zachytit, se s rachotem sesypaly do hradního příkopu. V tom okamžiku bělouši prudce vyrazili, přelétli nádvoří a pádili zběsile směrem ke Krnovu. Krnovský pán zahlédl pod přílbami jezdců lebky kostlivců a zhroutil se svého činu.

Po hodině zabušil schvácený na krnovskou městskou bránu a sotva popadaje dechu křičel na starého fortnýře: „Byli tu?“ „Viděls je?“ „Před hodinou cvilínští hřebci vyrazili k městu...“ Stařec se zachvěl, zalomil rukama a prorocky zvolal: „Běda, všem nám běda! Je psáno v sudbě města: Když cvilínští bělouši vyrazí ke krnovským hradbám, zapláčou všichni měšťané krvavými slzami!“ A skutečně! Druhého dne vypukl ve městě mor, který zachvátil desítky obyvatel.

KRNOVSKÝ AHASVER

Název ulice U Lazebníka je připomínkou pověsti o krnovském Ahasverovi – legendární postavě, o níž lidé věřili, že pro ni nikde není spočinutí. Krnovský Ahasver byl truhlář ve službách markraběte Jiřího z Ansbachu. Po té, co chtěl sekýrou zničit posvátný obraz, uvalila na něho chařovská osadnice kletbu, že jeho tělo i duše nenajde klid, dokud nebude zneuctění obrazu napraveno. Truhlář se po ztrátě panského bydla nastěhoval do skalní sluje na severovýchodním svahu Předního Cvilínského kopce, nedaleko skalky dodnes zvané Ďáblova kazatelna. Lidé ji tak nazvali, protože si mysleli, že volbou svého příbytku se truhlář upsal čertu. Roky plynuly a smrt si pro starce, z něhož se stal téměř přízrak, nešla. Kromě nadměrného věku vynikal lazebnickým uměním – z toho, co okolní příroda nabízela, uměl míchat léky pro lidi i dobytek, čehož využívali osadníci z okolí. Jednoho dne potkal lazebníka čert a na Ďáblově kazatelně s ním sehrál hru „na mlýn“. Lazebník prohrál a za prohru dostal koupel v sudu. Když do něj Ahasver vlezl, čert sud shodil ze svahu. Na konci jeho letu dolů byl stařec mrtev. V tu chvíli totiž obraz, který selka z Chařové před sto lety zachránila zpod sekýry truhláře, převzali minoritští mniši, kteří se vrátili zpět do Krnova, a kletba nad truhlářem byla zlomena.

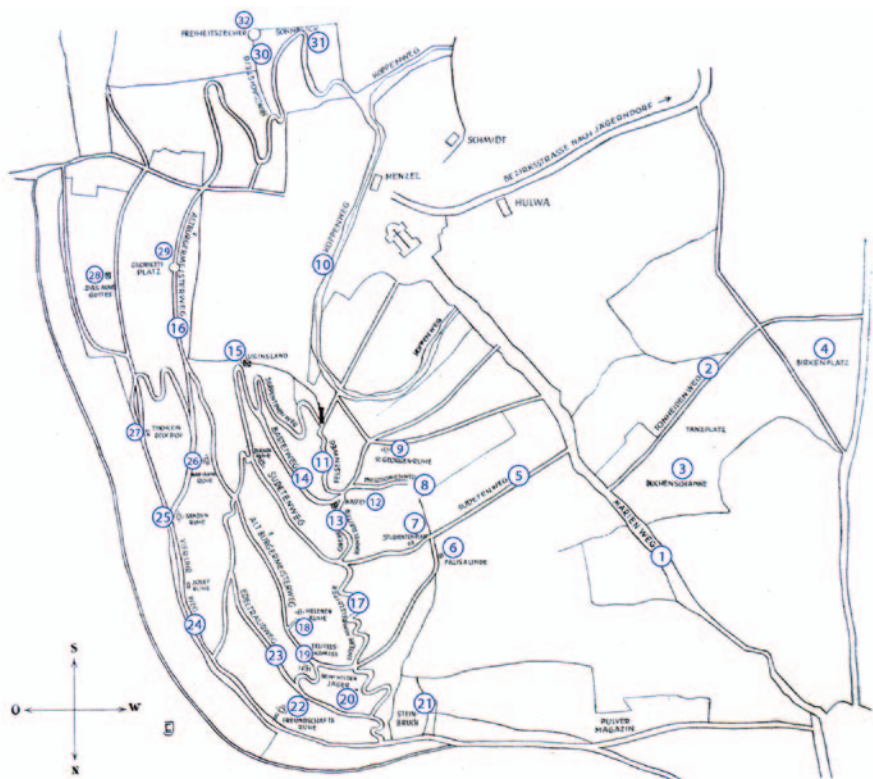
NEZDAŘENÝ ÚNOS

Jednoho večera počátkem šestnáctého století se v šenkovně U zlatého orla sešlo několik stárnoucích besedníků, kteří se vraceli ze svatební hostiny jednoho z nejzámožnějších krnovských měšťanů Jonáše. Mluvili hlavně o tom, jaké honosné věno své dceři přichystal a právě před chvílí poslal na třech vozech s dcerou a jejím ženichem do nového domova v Opavě.

Jejich vyprávění tajně poslouchala šenkýřova schovanka Dorka, která měla nejraději strašidelné příběhy. Z žertu ji vybídl jeden ze sousedů, zda by se sama na hrad vypravila. Ta neváhala a vsadila se, že na Cvilín doběhne a jako důkaz donese větvíčku jeřabiny, která roste hned za branou. Vyšla se do noci, hrad byl v té době opuštěný a říkalo se, že tam sídlí loupežníci. Když se dívka za branou hradu snažila utrhout jeřabinu, uslyšela hlasy, nahlédla do okna hradu a strnula. Uviděla loupežníky, jak se dělí o lup. Na zemi leží mrtvý Jonáš a nad ním sténala jeho nevěsta. Na víc už nečekala a snažila se ulomit větev jeřabiny. Smekla se jí však noha, několik kamenů se uvolnilo a způsobilo hluk. Hlasy v hradu ztichly a dívka začala rychle utíkat směrem k domovu. Když už byla kousek od města, tak si chtěla v křoví odpočinout. Netušila, že o kousek dál je v křoví skryt také Hunzaches, vrchní lupič. Ten čekal rozhodně někoho jiného a ne děvče. Vylekaná dívka vytrhla dýku, kterou postřehla za Hunzachesovým pasem, a než se jinak ostražitý lupič vzpamatoval, vrazila mu ji do hrdla. Dívka využila chvíli zmatku a pádila k městu. Tam vše vypověděla městské strážci a ta se vydala i s vojskem prohledat hrad. Nikoho živého už tam ovšem nenašli, jen mrtvá těla obětí. O této události se dlouho mluvilo. Dorka žila dál poklidným životem. Měla několik nápadníků, ale zatím se do svatby nehrnula.

Když se vdávala dcera hostinského z hospody U slunce, která stávala na krnovském předměstí, přišel na svatbu také šenkýř od Zlatého orla se schovankou. Bylo veselo a mladí tančili. Dívka se také přidala a teprve později si ve víru tance uvědomila, že se kolem ní pořád točí jistý mladík. Když se mu podívala blíže do tváře, poznala v něm vůdce lupičů Hunzachese! Ten však na nic nečekal, uchopil ji do náruče a vyběhl z hostince ven, kde měl přichystaného koně. Vyhoupl se na něj a ujížděl s dívkou pryč. Byla však taková tma, že minul most a spadli do řeky. Kůň padl na svého pána a ani jeden z nich už nemohl vstát. Umírající muž prosil dívku o odpuštění, vyznal jí lásku a prozradil jí, kde jsou schovány všechny jeho naloupené poklady. Dívka s těmito penězi dobře naložila.

Stezky na Cvilíně

1. Marienweg – Mariina cesta	18. Helenenruhe – Helenino odpočívadlo
2. Tonheidenweg – Luční cesta	19. Teufelskanzel – Ďáblova kazatelna
3. Buchenschänke – Hospůdky v bukovině	20. Beim wilden Jäger – U divokého myslivce
4. Birkenplatz – U břízy	21. Steinbruch – Lom
5. Sudetenweg – Sudetská cesta	22. Freundenschaftruhe – Odpočívadlo přátelství
6. Palisalinde – Palisova lípa	23. Edeltraudweg – Edeltraudina cesta
7. Studentenruhe – Studentské odpočívadlo	24. Vieruhrweg – Cesta čtvrté hodiny
8. Philosophenweg – Stezka filosofů	25. Sandanruhe – Sandanovo odpočívadlo
9. St. Georgenruhe – Odpočívadlo sv. Jiří	26. Marianneruhe – Odpočívadlo u Marijany
10. Koppenweg – Cesta kolem vrchu	27. Tischleindeckdich – Stolečku, prostří se
12. Bastei – Bašta, obranný val	28. Das Auge Gottes – Boží oko
13. Himmelsleiter – Žebřík do nebe	29. Glorietteplatz – Místo slávy
15. Luginsland (Luk ins Land) – Pohled na tu zem	30. Hundsachssteig – Hunzachesův chodník
16. Altbürgermeisterweg – Cesta starého purkmistra	31. Sonnblick – Sluneční pohled
17. Untere Himmelsleiter – Dolní žebřík do nebe	32. Freiheitszecher – Svobodný pijan

Plánek historických stezek vytvořil spolek Flemmichova vila ve spolupráci s Městským muzeem Krnov. Překlad německých názvů Mgr. L. Čajanová, Kurt Schmidt.

Kdo navštívil vrch Cvilín, tak ví,

že je protkán stezkami. Nacházely se zde také vyhlídky, které ovšem již zarostly. Do dnešních dnů se dochovaly mapy vrchu Cvilín s původními názvy vyhlídek, jako Stolečku, prostří se, Odpočívadlo přátelství, Ďábelská kazatelna, Sluneční pohled nebo Palisova lípa. A proč například Palisova lípa? Z vyprávění víme, že pan Palisa opravdu v Krnově žil, byl to prodejce hudebních nástrojů a ladič. Hunzachesův chodník je pojmenován podle postavy zbojníka z krnovské pověsti. Luginsland je prý zkomolenina Luk ins Land. Dnes byste už hledali marně některé stezky či chodníčky z této mapy.

13 Naučná stezka Cvilín

Na Zadním Cvilínském kopci je od roku 2004 naučná stezka Cvilín. Začátek i konec stezky se nachází u Penzionu Šelenburk, obsahuje 11 zastávek, které jsou zaměřené na lesnictví, přírodu a ekologii. Základní okruh má asi 4 km, pro pěší je to cca dvě hodiny cesty. Uprostřed okružní trasy je odbočka k dalším dvěma zastávkám v délce 2 km. Trasa je dále značena zelenou turistickou značkou a pokračuje do Úvalna přes vrch Strážáň s rozhlednou. Stezku vybudovaly a udržují Lesy České republiky, s. p., Lesní správa Město Albrechtice.

Příroda

Flora

V lokalitě Cvilínského vrchu je zdokumentováno 607 rostlinných druhů. Například u velké kapličky vedle kostela rostou v květnu vzácné teplomilné pampelišky slezské a skandinávské, které jsou na rozdíl od těch lékařských menší vzrůstem. Mezi kostelem a rozhlednou, na okraji lesa, roste lilie zlatohlávek. Jedná se o chráněný lesní druh, který roste pouze na severním svahu Předního Cvilínského kopce. Na rozpadajících se hradbách Šelenburku rostou suchomilné, teplomilné a vápnomilné rostliny. Vyskytuje se zde vzácná kapradina vratička měsíční, žebříce pyrenejská, strdivka sedmihradská a brukvovitý huseník chlupatý. Rostlin se zde nachází opravdu hodně, ale toho si určitě na procházkách Cvilínem můžete všimnout sami. Cvilínské lesy jsou smíšené. Narazit můžete na smrky, borovice, modříny, ale také duby, buky, javory, lípy a mnoho jiných dřevin.

Cvilínská borovice je místní ekotyp borovice lesní, nazývaný také heraltická. Jedná se o původní druh, který se vyskytuje na kopci Cvilín a v jeho nejbližším okolí přirozeně již po mnohá tisíciletí. Borovice dorůstá výšky až 40 metrů a je ceněná pro přímý, válcovitý kmen bez suků s vysoce kvalitním pryskyřičným voňavým dřevem, které je lehké, měkké, velmi trvanlivé a všestranně upotřebitelné. Vyznačuje se také tím, že červená hladká kůra zasahuje od koruny až do poloviny kmene. Její kůlový kořenový systém dovoluje růst i na sušších a skalnatých stanovištích.

Památný strom roste u zadní zdi poutního kostela na Cvilíně, je zájímavý tvarem své koruny. Díky blízkosti kostela je totiž koruna lípy jednostranná. Lípa malolistá (*Tilia cordata*) má obvod 410 cm, výšku 19 m a stáří je odhadováno na více jak 150 let. Za památnou byla vyhlášena v roce 1973.

Fauna

Na Cvilíně se setkáte s celou řadou živočichů. Narazit můžete na lesní zvěř, plazi, motýly a pozorovat můžete třeba ptáky. Při ornitologickém průzkumu, který na Cvilíně proběhl v roce 2001, bylo zaznamenáno 80 druhů ptáků. Z toho je 68 druhů považováno za hnízdicí. Celkem 19 druhů patří do kategorie chráněných. Z hnízdicích druhů je nejcennější strnad luční, krutihlav obecný, datel černý, strakapoud malý, tuhák obecný, koroptev polní a žluva hajní. Na Cvilíně se vyvěšují budky pro ptáky, ale i pro netopýry. Na rozdíl od ptačích budek nebývají okamžitě obsazeny a trvá někdy i pět let, než si je netopýři oblíbí.

V roce 2019 byla na Cvilíně, v místě bývalé pískovny, objevena ropucha krátkonohá (*Epidalea calamita*). Tento kriticky ohrožený druh žáby byl dosud pozorován pouze v Čechách.

V lokalitě zříceniny hradu Šelenburk byla zachycena populace kriticky ohrožené ještěrky zední (*Podarcis muralis*). Foto: Jiří Vícha

kkrnov

Fotografie: Město Krnov, Městské muzeum Krnov, Jiří Křiva a soukromí sběratelé

Vydalo Město Krnov v roce 2020

Tento projekt byl spolufinancován z rozpočtu Moravskoslezského kraje. Neprodejně.

